

Bokhandlerforeningen. Årsberetning 2018

Innhold

Bokhandleråret 2018	2
Om Bokhandlerforeningen	3
Generalforsamling og styre	4
Medlemmer	5
Rammevilkår og avtaleverk	6
Litteraturabonnement	7
Samfunnskontakt og politisk påvirkning	8
Digitalisering	9
Litterære priser og stipend	10
Bokhandelens forfatterstipend	11
Felles bokprosjekter	12
Bransjestatistikk, undersøkelser og analyser	13
Boklista 15 på topp i 2018	13
Innkjøpsstatistikk	14
Forbrukerundersøkelser	15
Fagskolen for bokbransjen	16
Bransjeinformasjon og annen medlemsservice	17
Utvalg og representasjon 2018	18

Bokhandleråret 2018

Bokavtalen forlenget

Arbeidet med å sikre fastprisordningen har pågått gjennom hele året. Året startet med at Venstre gikk inn i Solbergregjeringen og Jeløya-plattformen slo fast at fastprisordningen skulle videreføres, men at det skulle undersøkes hvordan konkurransen i bransjen kunne styrkes. I mars sendte Forleggerforeningen og Bokhandlerforeningen en oppsummering av resultater med Bokavtalen og ba om forlengelse av unntaksforskriften i 4 år. I august ble partene, sammen med forfatterorganisasjonene, invitert til møte med Kulturminister og Næringsminister, der vi ble presentert for endringer i fastprisordningen. De ville ha slutt på felles utløpsdato for alle titler 30.april, og erstatte dette med 12 måneder fastpris for den første utgaven av verket og en kortere fastprisperiode for de øvrige versjonene. Dette var også innholdet når unntaksforskriften kom på høring. Det skapte stor bekymring at fastprisordningen ble svekket ved at formater kunne få en betydelig kortere fastprisperiode. Ved utgangen av året var det enighet mellom partene å anbefale en individuell fastprisperiode på 12 måneder for alle utgaver i et verk.

Kulturdepartementet lanserte ny kulturmelding i desember 2019. Det er mange år siden siste melding på kulturfeltet.

På tampen av året lå det an til at også Krf ville gå inn i regjeringen sammen med H, FrP og V.

Bokhandlerforeningen har hatt god dialog med alle partiene for å sikre de viktige rammebetingelsene på litteraturfeltet.

Mva-fritaket må være uavhengig av format

En annen viktig milepæl i det politiske arbeidet var varselet om innføring av null mva også for digitale formater. Dette var varslet i Jeløya-plattformen og ble presentert i statsbudsjettet. Det er varslet å tre i kraft 1.7.2019. Mva-fritak på litteratur er et av virkemidlene i kultur- og språkpolitikken – en begrunnelse som kanskje er viktigere enn noen gang. Bokhandlerforeningen mener at lesing ikke skal skattlegges, uavhengig av formatet som leses. Formatene har blitt forskjellsbehandlet.

Mva-fritak på all litteratur gir et velfungerende e-bokmarked, mer mangfold og mer lesing.

Litteraturpolitisk samarbeidsforum

Sammen har bransjen håndtert felles utfordringer. Litteraturpolitisk samarbeidsforum ble stiftet 2009. Samarbeidet inkluderer Den norske Forfatterforening, Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, Forleggerforeningen og Bokhandlerforeningen. Forumet drøfter og arbeider med felles politiske utfordringer i forhold til bransjens rammebetingelser, særlig fastpris og videreføring av unntaksforskriften.

Ny strategiplan

Den nye strategiplanen for foreningen tydeliggjør at våre medlemmer er bokhandel som driver faghandel, med vekt på bredde og kunnskap om bøker. Ved at alle medlemmene skal ha litteraturabonnement vil bredden automatisk spres over hele landet. Et viktig bidrag for tilgjengeliggjøring av litteraturen der folk bor. Bransjen står i en prosess hvor mye av varehandelen er i forandring og folks handelsvaner er i stor bevegelse. For å forstå mer av hvordan dette vil påvirke bokhandel de nærmeste årene har styret tatt initiativ til en større utredning om litteraturfeltets utvikling og fremtidsrett. I løpet av 2019 vil resultatet av dette bli diskutert, og debatter om bokhandel, bredde, kanalforskyvninger og lesing vil være nødvendig for å sikre bokas konkurransekraft mot andre tjenester og tilbud.

Bokåret 2019

Kulturministeren bevilget 30 millioner til Bokåret 2019, en satsing for å fremme boka og lesing. Bibliotek og organisasjoner ble invitert til å delta. Sammen med Forleggerforeningen fikk vi støtte til et forprosjekt for å utvikle en større kampanje, «Hele Norge leser». Sammen med Forfatterforeningen fikk vi støtte til at litteraturabonnementsbøkene blir synliggjort for lesere rundt i landet gjennom aksjonen «Forfatter møter leser i bokhandel». Sammen med en rekke andre organisasjoner på feltet har vi også støttet kampanjen «Den boka» som retter seg mot ungdom. Bokåret har sitt høydepunkt i oktober under bokmessen i Frankfurt hvor Norge er gjesteland og hvor Norske forfattere blir betydelig presentert og hvor politisk deltakelse er stor.

Hilsen Trine Stensen, administrerende direktør

Om Bokhandlerforeningen

Bokhandlerforeningen ivaretar bokhandlernes interesser, og arbeider for å styrke litteraturen og bokas plass i samfunnet.

Bokhandlerforeningen ivaretar bokhandlernes interesser, og arbeider for å styrke litteraturen og bokas plass i samfunnet. Et desentralisert og landsdekkende nett av bokhandler, gode og mange løsninger for digital handel av papir og e-bok sikrer lik og rik tilgang til litteratur i alle formater over hele landet. Gjennom bokhandel kjøpes boka i utsalgssteder med høy kompetanse og gjennom god faglig veiledning.

Bokhandlerforeningen representerer rundt 550 bokhandler. De fleste av landets bokhandler, inkludert samtlige bokhandlerkjeder, er medlem i foreningen. Medlemmene varierer fra de største kjedebokhandlerne til små, uavhengige bokhandler.

Kjerneområder for Bokhandlerforeningen

- Rammevilkår og avtaleverk.
- Samfunnskontakt (media) og politisk påvirkning.
- Bransjestatistikk, undersøkelser og analyser (dokumentasjon).
- Bransjeinformasjon og annen medlemsservice.

Generalforsamling og styre

Generalforsamlingen

Generalforsamling for Bokhandlerforeningen ble avholdt i Bokhandlerforeningens lokaler i Øvre Vollgate 15 i Oslo 6. juni. Styreleder Lars-Ove Hammer ønsket de fremmøtte velkommen til generalforsamlingen. Direktør Trine Stensen holdt en kort presentasjon av årets viktigste hendelser og saker som har hovedfokus i foreningen. Forsamlingen representerte 391 stemmer inkl. fullmakter (korrigert for 10 % - regelen). Totalt var det 10 personer til stede, i tillegg til administrasjonen.

Styret

På generalforsamlingen 6. juni 2018 ble det for første gang valgt ekstern styreleder. Hans Antonsen, administrerende direktør ved Kilden Teater og Kulturhus i Kristiansand, ble av generalforsamlingen enstemmig valgt inn som styreleder. Styret hadde etter 6. juni 2018 følgende sammensetning:

Styreleder: Hans Antonsen (Ekstern)

Nestleder: John Thomasgaard, Norli Libris

Vara: Kim-Are Andersen

Styremedlem: Lars-Ove Hammer, Haugenbok.no/Akademika

Vara: Eli Gerhardsen

Styremedlem: Helèn Foss, Fri Bokhandel

Vara: Gøril Søndrol

Styremedlem: Linda Frid Andresen, ARK

Vara: Kjartan Dannatt

Styremedlem: Linda Eriksen, Notabene

Styremedlem: Karin Mundal, Tanum

Vara: Eva Svoldal

Valgkomitéen

Valgkomitéen består av Martin Antonsen (leder), Siri Strømmevold og Atle Eggereide

Styremøter

Styret (DnB-forening og DnB-service) har avholdt 8 styremøter. Direktøren er styrets faste sekretær. Det ble protokollført 65 saker. De viktigste sakene er omtalt i årsmeldingen.

Administrasjonen

Arbeidsfordelingen i administrasjonen gjenspeiler de prioriterte aktivitetsområdene for foreningen. I 2018 var det følgende bemanning i Bokhandlerforeningens sekretariat:

Trine Stensen Administrerende direktør (100 prosent)

Elin Øy Rådgiver (100 prosent)

Sidsel Henriksen Konsulent (100 prosent)

Anne Jorunn Skogøy Prosjektleder Mammut (50 prosent)

Hans Antonsen, ny styreleder i Bokhandlerforeningen.

Medlemmer

Bokhandelen holder stand som foretrukket salgskanal

Medlemmer

Bokhandlerforeningens medlemmer hadde 551 utvalg pr. 31.12. 2018.

Kontingent

Generalforsamlingen i 2016 vedtok ny modell og satser for Serviceavgift og ny sats for kontingent. Den innføres jevnt i årene frem til 2020.

Kjeder

ARK er den kjeden som utgjorde den største andelen av medlemsmassen i antall utvalg. Andelen kjedefrie butikker holder seg stabilt, med en liten økning i 2018.

Utsalgssteder

Antall per kjede	2014	2015	2016	2017	2018
Akademika	32	46	48	48	46
Ark	111	112	119	144	145
Boklageret	19	23	23	10	6
Campusbok	15				
Fri Bokhandel	92	91	74	69	59
Kjedefrie	29	26	26	26	29
Libris	72	65	62	56	55
Norli	84	93	115	138	136
Notabene	113	108	110	64	56
Tanum	15	16	17	19	19
Total	582	580	594	574	551

Tabellen viser hvordan antall utvalgssteder for de ulike kjedene og kjedefrie har utviklet seg de siste 5 år (med utvalgssteder mener vi her hovedbutikker, filialer og nettbokhandler). Per 31.12.2018 var utvalgsstedene fordelt slik: 123 hovedbutikker, 413 filialer og 15 nettbokhandler.

Andre bransjekontakter

Bokhandlerforeningen har god kontakt med andre sentrale aktører i bokbransjen. Gjennom Litteraturpolitisk samarbeidsforum møtes ledere i Den norske Forfatterforening, Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening, Den norske Forleggerforening og Bokhandlerforeningen jevnlig.

!les

Bokhandlerforeningen sitter i styret til !les. Foreningen !les arbeider aktivt for et bredt, omfattende og varig engasjement for boklesing i Norge.

Internasjonale kontakter

EIBF

Bokhandlerforeningen er medlem i European and International Booksellers Federation (EIBF). EIBF har sekretariat i Brussel. Foreningene arbeider aktivt for at kulturhensyn skal være overordnet økonomiske hensyn i forhold til vurdering av konkurranse innen boksalg, og for mva-frihet på bøker. I dette arbeidet inngår nær kontakt med EU-kommisjonen og EU-parlamentet. Bokhandlerforeningen deltar aktivt i EIBFs arbeid og sitter i EIBFs styre (executive committee).

Rammevilkår og avtaleverk

Faste bokpriser er avgjørende for å bevare og skape utviklingsmuligheter for norsk litteratur.

Bokavtalen

Bokavtalen er en avtale mellom Den norske Forleggerforening og Bokhandlerforeningen. Bokavtalen krever unntak fra Konkurranseloven, og unntaket er hjemlet i en egen unntaksforskrift. Bokavtalen har til hensikt å legge forholdene til rette for å styrke ny norsk litteratur i Norge gjennom å:

- Fremme kultur- og kunnskapsformidling, stimulere leseinteresse og kunnskap og bidra til å styrke norsk språk og skriftkultur.
- Bidra til å opprettholde og sikre norsk bokutgivelse med bredde i emner og kvalitet, og øke respekten for opphavsretten.
- Fremme salg av bøker i begge målformer gjennom en rasjonell distribusjon og et effektivt, landsdekkende bokhandlernet, slik at tilgjengelighet og valgfrihet for forbrukerne ivaretas.
- Legge til rette for virksom konkurranse om utvalg, utgivelser og tilgjengelighet.

Fastprisen er avtalens bærebjelke

Den faste bokprisen på skjønnlitteratur, faglitteratur og sakprosa er avgjørende for å bevare og skape utviklingsmuligheter for norsk litteratur og sørge for at denne er tilgjengelig over hele landet. Alle salgskanaler skal avstå fra å benytte kjøp av fastprisbøker til opptjening av lojalitets- eller medlemsfordeler i sine ulike bonusprogram, og alle salgskanaler skal avstå fra å tilby pakker, hvor andre bøker inngår, knyttet til kjøp av fastprisbøker.

Norge har en av Europas minst regulerte fastprisordninger, med kortest fastprisperiode og høyest sluttkunderabatt.

Bransjeråd

Det er i tråd med Bokavtalen opprettet et bransjeråd som består av leder og direktør i Forleggerforeningen og leder og direktør i Bokhandlerforeningen.

Litteraturabonnement

Litteraturabonnementene skal sikre at innkjøpsbøkene blir tilgjengelige i mange bokhandler.

Litteraturabonnement

Litteraturabonnementene er viktig for spredningen av litteratur. Eksponering av nye bøker i flere hundre utsalgssteder bidrar til å bygge forfatterskap og er en viktig del av litteratur-Norge. Med abonnementene tar bokhandlere og forleggere et større kulturpolitisk ansvar. Abonnementene sikrer at flere av innkjøpsbøkene fra Norsk kulturråd blir tilgjengelige i bokhandelen, som motytelse får bokhandlerne bedre betingelser på de bøkene de tar inn. Litteraturabonnementet ble justert i løpet av høsten 2014, og et nytt abonnement, kalt grunnabonnement, tiltenkt de minste bokhandlerne ble inkludert.

Da avtale om nye litteraturabonnement ble underskrevet i 2014, hadde 294 bokhandler et abonnement i den eksisterende abonnementsordningen. Nye litteraturabonnement trådte i kraft 1.1.2015. I januar 2017 hadde 399 bokhandler abonnement i den nye ordningen. Ved utgangen av 2018 har 465 bokhandler et litteraturabonnement.

Ansaret for oppfølging og rapportering av titler og antall ligger hos Forleggerforeningen. I tabellen under er oversikt over antall bøker som har gått ut fra FS og SD i de ulike abonnementene i automatisk ordning:

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Breddeabonnement	2572	2662	2666	2577	2300	2664
Kulturabonnement	645	653	638	682	623	748
Allmenn	405	361	349	371	299	333
G1 Norsk skjønn voksne			232	230	201	238
G2 Norsk skjønn barn			117	141	98	92
Fagbokabonnement	422	442	430	432	401	375

Følgende fire litteraturabonnement er tilgjengelig f.o.m. 1.1.2015:

Grunnabonnement: Bokhandler kan velge mellom G1 og G2.

G1 Motta bøkene som påmeldes innkjøpsordningen for norsk skjønnlitteratur for voksne (bokgruppe 4.1)

G2 Motta bøkene som påmeldes innkjøpsordningen norsk skjønnlitteratur for barn og unge (bokgruppe 4.3). Grunnabonnementet gir 70 prosent førsteeksemplarrabatt på den faste utsalgsprisen. Utover dette gis det rett til å kjøpe førsteeksemplar utover selve abonnementet med 70 prosent rabatt i bokgruppe 3-6.

Abonnementet er forbeholdt bokhandler med bokinnkjøp under 500.000 kr.

Breddeabonnement: Omfatter ett eksemplar av alle nye titler i bokgruppe 3, 4, 5 og 6 (sakprosa, skjønnlitteratur, billigbøker og verk) utgitt av medlemsforlagene. Breddeabonnement gir 74 prosent førsteeksemplarrabatt av bokens faste utsalgspris.

Kulturabonnement: Omfatter samtlige bøker utgitt av medlemsforlagene som er oppmeldt til innkjøpsordningene administrert av Norsk kulturråd. Kulturabonnement gir 72 prosent førsteeksemplarrabatt av bokens faste utsalgspris. Kulturabonnement gir anledning til å kjøpe førsteeksemplarer utover selve abonnementet til 70 prosent rabatt i bokgruppe 3-6.

Bokhandlerne har returrett på førsteeksemplar av bøker som ikke er innkjøpt på de selektive ordningene, men som er påmeldt og sendt ut i kulturabonnement.

Fagbokabonnement: Omfatter bøker i bokgruppe 2 (lærebøker og profesjonslitteratur) sortert etter nærmere avtale. 70 prosent førsteeksemplarrabatt og 2 prosent sortimentsrabatt gis alle som tar totalt 10 eller flere undergruppeabonnement (tilsvarende fem fagområder). Et undergruppeabonnement i bokgruppe 2.1 forplikter tilsvarende undergruppeabonnement 2.2 og vice versa. Bokhandler som tar færre undergrupper får 70 prosent førsteeksemplarrabatt, men ikke sortimentsrabatt.

Allmennabonnement: Omfatter bøker som er påmeldt i innkjøpsordningene fra bokgruppene 4.1 og 4.3 (norsk skjønnlitteratur for voksne og norsk skjønnlitteratur for barn og ungdom) fra medlemsforlagene. Distriktsabonnement gir 70 prosent førsteeksemplarrabatt av bokens faste utsalgspris. Distriktsabonnement gir anledning til å kjøpe førsteeksemplarer utover selve abonnementet med 70 prosent rabatt i bokgruppe 3-6. Abonnementet tilbys de minste bokhandlerne og begrenses oppad til å gjelde for inntil 1/3 av det totale antall bokhandlere med hovedkjøp i bokgruppe 3-6.

Sortimentsrabatt: Sortimentsrabatt gis til bokhandler med abonnement. Sortimentsrabatten er på 2 prosent og beregnes av bokhandelens samlede bruttoinnkjøp (utover førsteeksempelaret) av bøker til ordinær pris og ordinære betingelser innenfor bokgruppe 3, 4, 5 og 6. For fagbokabonnement gis sortimentsrabatt kun for innkjøp i bokgruppe 2.

Samfunnskontakt og politisk påvirkning

Foreningen har i løpet av året hatt politisk kontakt med representanter for storting, regjering og flere departement.

Politiske møter

Foreningen har hatt mange politiske møter med representanter i storting, regjering og departement. Bokhandlerforeningen har bidratt med informasjon og fakta og svart på spørsmål fra ulike departement når det har vært aktuelt. I tillegg har det vært god kontakt med partier og politikere på stortinget.

Merkur Bok

Merkur Bok kom inn i Merkur-programmet i 2008. Merkur Bok er et kompetanseprogram for bokhandlere i distriktene, i regi av Kommunal- og Moderniseringsdepartementet. **53 bokhandler** har deltatt i Merkur Bok-programmet i 2018. Fra og med 2010 var Merkur Bok helt integrert i Merkur, og distrikts-bokhandlere kan benytte de ordningene som gjelder for utkantbutikkene. Det betyr omstillingsordning, besøksordning og prosjektstøtte.

I 2018 har det vært regionale samlinger med bokhandlere i Merkur Bok på Sørvestlandet, og tilbakemeldingene er gode. En samling for bokhandlere fra Nord-Norge måtte avlyses på grunn av for få deltakere.

Kommunaldepartementet godkjente i 2017 en ny ordning med utviklingsstøtte til Merkur-bokhandlere. 15 bokhandlere kvalifiserte for og fikk innvilget støtte i 2017. 10 bokhandlere fikk 50.000 kr hver i utviklingsstøtte i 2018. 38 Merkur-bokhandler deltok i den årlige «handle-lokalt» kampanjen i regi av Merkur. Det er laget eget kampanjemateriell (bokmerke) for bokhandel.

Bokhandlerforeningen i mediebildet

Det er et mål at Bokhandlerforeningen skal være en synlig aktør og delta i den offentlige debatten. I tillegg til å stille opp i intervju og bistå med fakta og tall, er det et mål å ha en godt oppdatert nettside med informasjon om foreningens aktiviteter og bransjedata.

Presseaktiviteter i 2018 har vært: Bokavtale og mva.-relaterte saker, Merkur Bok, Mammutsalget, Rivertonprisen, Bokundersøkelser, Forfatterstipend, Boklista og Bokhandlerprisen.

Det digitale bokmarkedet

Mange og gode digitale løsninger

Et godt utbygget distribusjonsnett, digitalt og landbasert, og stadig bedre multikanal-løsninger, vil sørge for at boklesingens sterke posisjon i Norge videreføres. I 2018 fortsatte markedet for lydbøker i strømmetjenester å vokse. Andelen av papirboksaltet som selges over nett er voksende og e-bok salget vokser også, selv om veksten har avtatt noe. Norske bokhandler har utviklet gode netthandelsløsninger og flere bokhandlerekjeder har gode og innovative omnikanalløsninger.

Antall solgte e-bøker

I alt ble det i løpet av 2018 solgt over 400.000 e-bøker¹.

Ved utgangen av 2018 fantes det over 12.500 e-bøker i Bokbasen.

Mva-fritaket må være uavhengig av format

Bokhandlerforeningen mener at en bør ha en teknologinøytral definisjon av mva-fritaket, slik at parallelle utgivelser fritas. Hensikten med mva-fritaket er å bevare det norske språket – en begrunnelse som kanskje er viktigere enn noen gang. Høsten 2018 sendte regjeringen et utkast til implementering av digitale bøker i dagens merverdiavgiftsfritak for bøker.

¹ Distribuert gjennom DDS, Bokbasen

Litterære priser og stipend

Simon Stranger fikk Bokhandlerprisen 2018 for boken *Leksikon om lys og mørke*.

Bokhandlerprisen til Simon Stranger

Simon Stranger ble tildelt årets Bokhandlerpris for sin roman *Leksikon om lys og mørke*. Bokhandlerprisen ble overrakt av statssekretær Frida Blomgren på Litteraturhuset i Oslo 20. november 2018.

Bokhandlerprisen er bokhandlernes egen pris og deles ut etter avstemming blant alle ansatte i norsk bokhandel. Prisen deles ut til den forfatteren bokhandlerne mener har skrevet årets beste norske bok innenfor skjønn/generell - eller barne- og ungdomslitteratur.

Følgende ble nominert til Bokhandlerprisen 2018:

1. **Samuel Bjørk**, *Gutten som elsket rådyr*, Vigmostad Bjørke
2. **Lars Saabye Christensen**, *Byens spor: Maj*, Cappelen Damm
3. **Mona Høvring**, *Fordi Venus passerte en alpefiol den dagen jeg blei født*, Oktober
4. **Maja Lunde/Lisa Aisato**, *Snøsøsteren*, Kagge
5. **Trude Marstein**, *Så mye hadde jeg*, Gyldendal
6. **Jon Michelet**, *En sjøens helt: Krigerens hjemkomst*, Oktober
7. **Lars Mytting**, *Søsterklokkene*, Gyldendal
8. **Per Petterson**, *Menn i min situasjon*, Oktober
9. **Linn Skåber**, *Til ungdommen*, Pitch
10. **Simon Stranger**, *Leksikon om lys og mørke*, Aschehoug

Bokhandelens forfatterstipend

Juliane Rui fikk stipend på 200.000 kroner. Mari Tveita Stagrim og Paal Maage Elstad fikk begge stipend på 60.000 kroner for sine forfatterskap.

Bokhandelens forfatterstipend

Bokhandlerforeningens forfatterstipend skal gå til forfattere i etableringsfasen. Juryen består av Forfatterforeningens litterære råd. Bokhandlerforeningen samarbeider med NBU og Den norske Forfatterforening om stipendene, og det er deres litterære råd som innstiller. Det er norske forfattere i etableringsfasen som skal nyte godt av pengene. Stipendene kan også tildeles en forfatter det er grunn til å knytte forventninger til i forbindelse med en særskilt utgivelse.

Ingrid Ovedie Volden mottok Bokhandelens barne- og ungdomsbokstipend. Stipendet er på 40.000 kroner, og ble utdelt under Litteraturfesten på Lillehammer 30. mai

Juliane Rui, Mari Tveita Stagrim og Paal Maage Elstad ble tildelt Bokhandelens forfatterstipend under Litteraturfestivalen på Lillehammer, 31. mai 2018.

Forfatter **Marte Spurkland** og oversetter **Roman L. Eliassen** ble tildelt Bokhandelens sakprosapriser. Prisene er på 50.000 kroner og ble delt ut under Litteraturfestivalen på Lillehammer 1. juni 2018.

Rivertonprisen

Aslak Nore ble tildelt Rivertonprisen for beste norske krim 2017 for boken *Ulvefellen*. Rivertonprisen er et samarbeid mellom Rivertonklubben, Bokhandlerforeningen og Forleggerforeningen, og ble utdelt på Litteraturhuset i Oslo 15. mars 2018. Prisen, Den gylne revolver, deles ut til forfattere av fjorårets beste krimlitterære arbeid. Prisvinneren kåres av Rivertonklubbens litterære råd. De andre nominerte var: Øistein Borge, *Det som aldri dør*; Lars Mæhle: *Den stille flokken*; Trude Teige: *Pasienten* og Kurt Aust: *Skipet med det onde øyet*.

Bjørnsonstipendet

Bjørnsonstipendet 2018 ble tildelt **Therese Tungen** (f.1977) under åpningen av Bjørnsonfestivalen i Molde. Stipendet tildeles en forfatter det er grunn til å knytte betydelige forventninger til. Forfatterstipendet, bestående av diplom og kr 25.000,-, deles ut hvert år i forbindelse med Bjørnsonfestivalen. Bokhandlerforeningen etablerte Bjørnsonstipendet i 1997, i samarbeid med Bjørnsonfestivalen i Molde og Den norske Forfatterforening. Therese Tungen fikk stipendet for novellesamlingen *Ein gong var dei ulvar* (2017).

Bildet: Fra venstre: Heidi Marie Kriznik (leder Forfatterforeningen), Juliane Rui, Paal Maage Elstad, Mari Tveita Stagrim og direktør i Bokhandlerforeningen, Trine Stensen.

Felles bokprosjekter

Mammutsalget skal være det mest attraktive boksalg i markedet.

Mammutsalg

Mammutsalget er et av bokbransjens sterkeste merkenavn, og trekker tusenvis av bokinteresserte til bokhandlene i løpet av de to ukene salget pågår. I alt deltok 466 bokhandler på Mammutsalget i 2018. Salget pågikk fra 12. til 24. februar. 74 forlag deltok med til sammen 807 titler. I tillegg var det med 271 e-bøker til gode Mammut-priser. Netto omsetning ble 37 millioner (utfakturert fra distribusjonssentralene). Mammutsalget er organisert og eid av Forleggerforeningen og Bokhandlerforeningen i fellesskap. Mammutsalget skal tilby bokkjøpere gode bøker med bredde i mange kategorier, til en redusert pris. Foreningene har som mål at Mammutsalget skal være det mest attraktive boksalg i markedet.

Bransjestatistikk, undersøkelser og analyser

Satsning på statistikk

Bokbransjen har et stort behov for å dokumentere kvantitativ og kvalitativ informasjon. I samarbeid med medlemmene fortsetter foreningen å utvikle effektive metoder for innsamling, bearbeiding og presentasjon av statistikk.

Boklista 15 på topp i 2018

(Oversikten viser de mestselgende titlene i 2018, uavhengig av sjanger og utgivelsesår)

Plass	Isbn	Tittel	Forfatter	Forlag	Utg.år	Bokgruppe
1	9788248922056	Snøsøsteren: En julefortelling	Maja Lunde/Lisa Aisato	Kagge	2018	432
2	9788205512146	Tante Ulrikkes vei	Zeshan Shakar	Gyldendal	2018	502
3	9788283130102	Fremdeles meg	Jojo Moyes	Bastion	2018	421
4	9788249517534	En sjøens helt: Krigerens hjemkomst	Jon Michelet	Oktober	2018	411
5	9788205514003	Søsterklokkene	Lars Mytting	Gyldendal	2018	411
6	9788248922049	Hyttebok frå helvete	Are Kalvø	Kagge	2018	314
7	9788248920182	Hjernen er stjernen	Kaja Nordengen	Kagge	2017	501
8	9788203371509	Macbeth	Jo Nesbø	Aschehoug	2018	411
9	9788242959959	Pondus: 17 i nøtten	Frode Øverli	Egmont	2018	410
10	9788202534004	Perlesøsteren	Lucinda Riley	Cappelen Damm	2018	421
11	9788205509450	Omgitt av idioter	Thomas Erikson	Gyldendal	2018	323
12	9788242962041	Juleroser 2018	Herborg Kråkevik	Samlaget	2018	410
13	9788203360480	Bienes historie	Maja Lunde	Aschehoug	2016	502
14	9788203363771	Leksikon om lys og mørke	Simon Stranger	Aschehoug	2018	411
15	9788202563943	Skyggesøsteren	Lucinda Riley	Cappelen Damm	2017	504

Boklista og salgstall

Listen viser mestselgende bøker basert på salg over disk i et utvalg som representerer omlag 80 prosent av omsetningen i norsk bokhandel. Rapporteringen foregår ukentlig, og dekker bøker som er allment tilgjengelige. Listen fører til økt oppmerksomhet rundt bøker og bokhandelen, og bidrar dermed positivt for bransjen. I 2018 har vi levert ulike boklister til en rekke medier på forespørsel. Dette er populært stoff, samtidig som det gir oss en mulighet til å vise frem hvilke bøker som er populære. I 2018 har foreningen videreført ordningen med abonnementsløsning for salgstall til forlag. Vi publiserer også ukentlige e-boklister, og Norsklista på høsten og frem til jul.

Metode

Boklista utarbeides på grunnlag av salgstall fra et representativt utvalg av landets bokhandler. Tallene baserer seg på antall solgte eksemplarer av den enkelte tittel. For at bøkene skal bli med på listen må boken være solgt i mer enn én kjede.

De deltakende bedriftene omfattet ved utgangen av 2018 følgende butikker/kjeder: Ark Bokhandel, Tanum, Akademika, Norli, Libris, Notabene, Tynset Bokhandel, Boklageret, Haugenbok.no, Bokkilden, Adlibris og Boksalongen LiB. Bokdata henter vi fra Bokdatabasen AS.

Innkjøpsstatistikk

Bokhandelens innkjøp endte på 1,38 milliarder i 2018 og viser en nedgang på 5 prosent.

Bokhandelens innkjøp for perioden januar-desember utgjør 1377 millioner kroner. Dette er en moderat endring på -5 % i forhold til året før. Endringen i de enkelte bokgruppene er gjengitt i tabellen under.

	Innkjøp (mill.)	Endring fra 2017
Skolebøker	208,3	-18 %
Skolebøker for grunnskolen	115,0	-20 %
Skolebøker for videregående skole	93,3	-16 %
Lærebøker	229,0	-2 %
Lærebøker for høyere utdanning	191,3	-3 %
Fagbøker for profesjonsmarkedet	37,6	6 %
Sakprosa	301,0	-2 %
Norsk sakprosa for voksne	206,5	-3 %
Oversatt sakprosa for voksne	64,2	10 %
Norsk sakprosa for barn	12,0	-21 %
Oversatt sakprosa for barn	18,3	-10 %
Skjønnlitt	368,8	-4 %
Norsk skjønnlitteratur for voksne	120,3	0 %
Oversatt skjønnlitteratur for voksne	90,0	-15 %
Norsk skjønnlitteratur for barn	87,6	11 %
Oversatt skjønnlitteratur for barn	70,9	-12 %
Billigbøker	205,9	1 %
Verk	0,7	42 %
Kommissjonsbøker	6,5	-10 %
Diverse varer	38,7	-11 %
Annen skjønnlitteratur	17,6	51 %
Totalt	1376,6	-5 %

Bokhandelens innkjøp fra sentralene

Innkjøpene for 2018 viste en samlet nedgang på fem prosent fra fjoråret. Innkjøpene av skjønnlitteratur gikk ned fire prosent fra 2017 til 2018. Innkjøpene av generell litteratur gikk ned to prosent. Innkjøp av billigbøker økte med en prosent.

Metode

Innkjøpstallene viser bokhandelens kjøp av bøker fra distribusjonssentralene Forlagsentralen og Sentraldistribusjonen. Tallene antas å dekke om lag 80 prosent av innkjøp til butikkene. De resterende innkjøpene antas å komme direkte fra forlag (lokallitteratur) eller fra andre distributører i inn- og utland (f.eks. Bladcentralen).

Forbrukerundersøkelser

Bokhandelen holder stand som den foretrukne kanal for bokkjøp

Halvårig markedsundersøkelse om kjøpsvaner og handelskanaler

Undersøkelsen gjennomført av Ipsos MMI i desember 2018 viser at bokhandelen fortsatt er den foretrukne kanalen for kjøp av bøker.

- 74 % oppgir å ha kjøpt bøker siste året, en oppgang på fem prosentpoeng fra 2017
- 62 % oppgir at den forrige boken de kjøpte, kjøpte de bokhandelen, dette er ned ett prosentpoeng sammenlignet med 2017.
- 20 % oppgir at de kjøpte forrige bok på nettet, dette er opp ett prosentpoeng sammenlignet med 2017.
- 8 % oppgir at den forrige boken de kjøpte (betalte for og lastet ned) var en e-bok, ned to prosentpoeng fra 2017.
- 55 % tror de i fremtiden kommer til å handle i fysisk bokhandel, ett prosentpoeng opp fra 2017.
- 33 % mener at de i fremtiden kommer til å handle flesteparten av bøkene sine på nettet, dette er uendret sammenlignet med 2017.

Om markedsundersøkelsen

Hvert halvår (i juni og desember) utfører Ipsos MMI (tidl. Synovate) på oppdrag fra Bokhandlerforeningen en undersøkelse av kjøpsvaner for bøker. Undersøkelsen baserer seg på et landsrepresentativt utvalg av befolkningen over 15 år, valgt ut av Ipsos MMI for å representere et tverrsnitt av befolkningen. Undersøkelsen gjennomføres for å kunne følge utviklingstrekk, særlig i bokkjøpernes bruk av handelskanaler. Undersøkelsen ble første gang gjennomført i desember 2004.

Fagskolen for bokbransjen - i bokens tjeneste

Fagskolen gir utdanning til ansatte i bokhandel og forlag. Skolen tar også imot kvalifiserte søkere utenfor bransjen som ønsker seg inn i bokbransjen. Vi har et godt samarbeid med de ulike aktørene i bokbransjen og disse gir viktige bidrag i det faglige opplegget.

Kompetente og motiverte medarbeidere er den viktigste suksessfaktoren dersom bokhandelen skal lykkes i konkurransen med andre forhandlere. Derfor legger skolen stor vekt på å gi studentene kompetanse i de viktigste fagområder man har behov for som ansatt i bokbransjen; markedsføring, bransjekunnskap, forlagsdrift, detaljhandel, økonomi, ledelse, litteraturkunnskap og jus. En vesentlig del av litteraturkunnskapen tilegnes via brevundervisning, som gjennomføres over ett år, fra august til juni. Skoleperioden er på totalt 11 uker inklusiv studietur. Ukene er oppdelt i 3 bolker; høst, vinter og vår med 2-5 ukers undervisning hver gang. Dette for å redusere studentens fravær på jobb, og behovet for vikar reduseres betraktelig. Fagskolen har en stabil stamme av forelesere som får meget gode evalueringer av studentene. Studieturen i 2018 gikk til London.

Skolen uteksaminerte 14 studenter våren 2018. Høsten 2018 ble det tatt opp 14 studenter. Skolen har i snitt 15 studenter i året.

Skolen finansieres hovedsakelig av midler fra Kunnskapsdepartementet. Fagskolen har god økonomistyring, og økonomien er god. Fagskolen er godkjent av NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen) og dette gjør at studentene kan søke lån og stipend hos Statens Lånekasse for utdanning. Dette året ble det også studiepoeng i fagskolesektoren og dette gjør at Fagskolens studenter får 30 studiepoeng ved gjennomført studium.

Skolen drives som en stiftelse og sommeren 2018 flyttet den til Universitetsgata 20. Både administrasjonen og studentene er fornøyd med de nye lokalene. For mer informasjon: www.fagskolen.no.

Bransjeinformasjon og annen medlemsservice

Bokhandlerforeningen.no

Her offentliggjøres fortløpende foreningens hovedstatistikk, i tillegg til presentasjoner av aktuelle saker og presentasjon av foreningen og foreningens arbeidsområder.

Bokforum

Bokforum er Bokhandlerforeningens informasjonsskriv til medlemmene. Det ble i 2018 sendt ut 12 nummer av Bokforum. Bokforum sendes som nyhetsbrev per e-post. Målet er at man også skal finne det meste av informasjonen i Bokforum på våre nettsider.

Medlemsfortegnelsen

Bokhandlerforeningen tilbyr en oversikt over alle bokhandler i landet som er medlem av foreningen. Medlemsoversikten selges som Excel-fil, og inneholder adresser, e-post, telefonnummer, kjedetilhørighet, kommune og fylke.

Utvalg og representasjon 2018

Valgkomitéen

Martin Antonsen (leder), Bokhuset Libris
Atle Eggereide, Akademika
Siri Strømmevold, Tynset bokhandel

Bransjerådet

John Thomasgaard, Norli Libris
Trine Stensen, Bokhandlerforeningen

Godkjenningsutvalget (Avviklet oktober 2018)

Lars-Ove Hammer, Haugenbok.no
Siri Strømmevold, Tynset Bokhandel
Trine Stensen, Bokhandlerforeningen
Sidsel Henriksen (sekr.), Bokhandlerforeningen

Økonomiutvalget

Hans-Erik Bjørnerud Norli Libris
Martin Antonsen, Bokhuset Libris
Lars-Ove Hammer, Haugenbok.no
Trine Stensen, Bokhandlerforeningen

Styret for Fagskolen for bokbransjen

Trine Stensen, (leder), Bokhandlerforeningen
Anne Perstølen, Forleggerforeningen
Sylvi Steine, Akademika
Anette Mello Stenhaus, Norli
Anne Gaathaug, Gloria Forlag
Cecilie Brun Løwe, rektor

PR Mammut

Anne Jorunn Skogøy (prosjektleder), Bokhandlerforeningen
Raymond Vik, Kagge forlag
Caroline Heitmann, Norli Libris
Jan-Frode Brenna-Hansen, Gyldendal
Mia Granum, ARK

Styret foreningen !les

Trine Stensen, Bokhandlerforeningen

European and International Booksellers Federation (EIBF)

Trine Stensen, Bokhandlerforeningen

Norsk Barnebokinstitutt

Elin Øy, rådsmedlem Bokhandlerforeningen

Merkur – programstyret

Trine Stensen, Bokhandlerforeningen

Litteraturpolitisk samarbeidsforum

John Thomasgaard, Styret
Elin Øy, Bokhandlerforeningen
Trine Stensen, Bokhandlerforeningen

Bokhandlerforeningen

Sehesteds gate 6

0164 Oslo

Tlf: 22 39 68 00

E-post: firmapost@bokhandlerforeningen.no

www.bokhandlerforeningen.no